

FUNDACJA
DZIKA POLSKA

GREENPEACE

ZAŁĄCZNIK DO PROTOKOŁU Z KOMISJI ZAŁOŻEŃ PLANU URZĄDZENIA LASU
NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA, BROWSK, HAJNÓWKA 2022- 2031

OŚRODEK EDUKACJI LEŚNEJ „JAGIELLOŃSKIE”, NADLEŚNICTWO BIAŁOWIEŻA, 9.12.2019

STANOWISKO KOALICJI KOCHAM PUSZCZĘ DOTYCZĄCE PLANÓW URZĄDZENIA LASU DLA NADLEŚNICTW BIAŁOWIEŻA, BROWSK, HAJNÓWKA NA LATA 2022 - 2031

Jako koalicja organizacji pozarządowych Kocham Puszcze (Fundacja ClientEarth Prawnicy Dla Ziemi, Fundacja Dzika Polska, Fundacja Greenmind, Greenpeace Polska, Stowarzyszenie Na Rzecz Wszystkich Istot, WWF Polska) pragniemy zwrócić uwagę, że przy opracowywaniu Planów Urządzenia Lasu Dla Nadleśnictwa Białowieża, Browsk, Hajnówka na lata 2022 - 2031, należy zwrócić szczególną uwagę na poniżej wymienione kwestie.

I. Konieczność zachowania definicji drzewostanów 100-letnich według PZO.

Należy utrzymać dotychczasową definicję drzewostanów 100-letnich według Planu Zadań Ochronnych dla Puszczy Białowieskiej, a zatem nie doprowadzić do zastosowania w nowych Planach Urządzenia Lasu definicji 100-letniego drzewostanu wg gatunku dominującego.

Wprowadzenie definicji drzewostanów 100-letnich (według PZO) było uzasadniane wytwarzaniem się dzięki temu w lasach gospodarczych rozległych ostoi różnorodności biologicznej, które w rezultacie będą refugiami dla gatunków i siedlisk. W związku z powyższym, należy zdecydowanie utrzymać dotychczasową definicję drzewostanów 100-letnich (według PZO). Jakikolwiek próby odchodzenia lub obchodzenia tej definicji będą niezgodne z prawem, tj. zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 listopada 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 (tj. niezgodne z działaniem ochronnym nr 8 PZO, Załącznik nr 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 listopada 2015 r.).

Zmiana tej definicji może mieć wpływ na integralność obszaru Natura 2000 gdyż dla wielu gatunków wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat stanowi najistotniejsze działanie ochronne.

II. Konieczność uwzględnienia wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej C - 441/17 z dnia 17.04.2018 r.

Pragniemy zwrócić uwagę, że wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE C - 441/17 nie dotyczy tylko sytuacji w przeszłości, ale ma także skutki na przyszłość. Zatem uwagi Trybunału poczynione w wyroku względem aneksu dla PUL Nadleśnictwa Białowieża z 2016 r., czy decyzji nr 51 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, pozostają również aktualne wobec przyszłych decyzji wyznaczających zarządzanie obszarem Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Pozorne usunięcie uchybienia oraz powrót do naruszenia w krótkim czasie nie stanowi wykonania wyroku. Kluczowe jest przyjęcie trwałych rozwiązań gwarantujących w pełni respektowanie prawa.

Dlatego pragniemy zwrócić uwagę w szczególności na to, że odpowiednia ocena skutków Planów Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Białowieża, Browsk, Hajnówka, której należy dokonać na podstawie art. 6 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy siedliskowej, oznacza, że trzeba zidentyfikować z uwzględnieniem najnowszej wiedzy naukowej w tej dziedzinie wszystkie aspekty tych planów, które mogłyby same w sobie lub w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami wpłynąć na cele w zakresie ochrony tego terenu.

Niestety w dotychczasowej praktyce przygotowywania prognoz oceny oddziaływania Planów Urządzenia Lasu, jak np. w przypadku aneksu do Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Białowieża z 2016 r. czy dla projektowanych aneksów dla Planów Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Białowieża, Browsk, Hajnówka z 2019 r., nie było wystarczających argumentów dlaczego znaczące negatywne oddziaływanie na integralność obszaru Natura 2000 nie może wystąpić, mimo zaplanowanych działań, które w sposób istotny odbiegały od zakresu i skali działań zaplanowanych według PULi 2011- 2021.

Dlatego szczególnie postulujemy o rzetelną i pogłębioną analizę przy sporządzaniu oceny oddziaływania we wszystkich trzech nadleśnictwach, z uwzględnieniem w szczególności najnowszej wiedzy naukowej w tym zakresie oraz wzięcie pod uwagę skumulowanych skutków (szczególnie chodzi o uwzględnienie zrealizowanych działań w ramach aneksu z 2016 r. i ich skutek na integralności obszaru Natura 2000, która miała miejsce w ostatnich latach). Dodatkowo, wszelkie zaplanowane działania nie mogą pozbawiać skuteczności środków ochrony, które są ustanowione w Planie Zadań Ochronnych z 2015 r.

Ponadto podnosimy, że przy ustalaniu działań ograniczających negatywne oddziaływanie należy je precyzyjnie określić, wraz z wyjaśnieniem, w jaki sposób wyeliminują lub zmniejszą zidentyfikowane negatywne skutki. Należy podać informację o tym, kiedy i przez kogo będą wdrażane oraz jakie środki zostaną wprowadzone w celu monitorowania ich skuteczności.

Szczególnie istotne, przy opracowywaniu dokumentacji na rzecz nowych PULi dla puszczańskich nadleśnictw, jest zwrócenie uwagi na przepis art. 12 dyrektywy siedliskowej, który wymaga ścisłej ochrony gatunkowej bogatka wspaniałego, zgniotka cynobrowego, konarka tajgowego i rozmiarza kolweńskiego. PZO, literatura naukowa oraz wyniki inwentaryzacji potwierdzają, że martwe i

zamierające świerki mogą stanowić co najmniej ważne siedlisko dla tych gatunków (choćby świerki dla niektórych z nich był gatunkiem ‘drugiego wyboru’). Zatem nie można prowadzić działań prowadzących do zabijania, jak też pogarszania lub niszczenia terenów rozrodu i odpoczynku tych gatunków chrząszczy. Nie ma przy tym znaczenia, że niektóre z tych gatunków występują licznie w Puszczy Białowieskiej, gdyż art. 12 dyrektywy przewiduje system ścisłej ochrony terenów rozrodu i odpoczynku gatunków z załącznika IV niezależnie od ich liczebności.

Dodatkowo, chcemy jeszcze raz zwrócić uwagę, że powoływanie się na ochronę bezpieczeństwa publicznego, albo na konieczność eksploatacji zasobów leśnych z powodów gospodarczych lub społecznych, jest możliwe tylko przy spełnieniu ściśle określonych przesłanek. Te przesłanki mogą być uwzględnione w trybie art. 6.4 dyrektywy siedliskowej, ale dopiero po prawidłowo przeprowadzonej ocenie siedliskowej w trybie art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 dyrektywy siedliskowej, w przypadku gdy mimo negatywnych wyników oceny przeprowadzonej zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej plan lub przedsięwzięcie musi jednak zostać zrealizowane z nadrzędnych względów interesu publicznego, w tym interesu społecznego lub gospodarczego, i gdy brak jest alternatywnych rozwiązań, dane państwo członkowskie stosuje wszelkie środki kompensujące konieczne do zapewnienia ochrony ogólnej spójności Natury 2000. Właściwe władze krajowe mogą zatem w tych okolicznościach udzielić pozwolenia na podstawie art. 6 ust. 4 wspomnianej dyrektywy tylko wtedy, gdy są spełnione przesłanki ustanowione w tym przepisie. Art. 6 ust. 4 dyrektywy siedliskowej jako przepis ustanawiający odstępstwo powinien być interpretowany ściśle i może mieć zastosowanie tylko po przeanalizowaniu oddziaływania danego planu lub przedsięwzięcia zgodnie z przepisami art. 6 ust. 3 oraz gdy brak jest alternatywnych rozwiązań (muszą zostać prawidłowo i rzetelnie rozważone).

III. Konieczność uwzględnienia wykładni dotyczącej Puszczy Białowieskiej jako Obiektu Światowego Dziedzictwa, w tym w szczególności zapisów pliku nominacyjnego, decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa oraz rekomendacji z misji UNESCO/IUCN:

A. Rekomendacja nr 1 Raportu z Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa (World Heritage Centre - WHC) - IUCN w 2018 r¹.

Rekomendacja ta mówi, że:

- a. w strefie aktywnej ochrony (*active protection zone*) działania z zakresu gospodarki leśnej powinny być ograniczone wyłącznie do działań zmierzających do przekształcenia w kierunku

¹ <https://whc.unesco.org/en/list/33/documents/>

bardziej naturalnych lasów grądowych lub zachowania określonych siedlisk nieleśnych, w tym podmokłych łąk, dolin rzecznych, i innych obszarów podmokłych oraz siedlisk zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

- b. działania z zakresu ochrony czynnej powinny zostać określone w zintegrowanym planie zarządzania.
- c. cięcia ze względów bezpieczeństwa mogą być prowadzone na podstawie jasnego planu oceny ryzyka.

B. Rekomendacja nr 2 Raportu z Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa - IUCN w 2018 r.

Rekomendacja mówi, że **“należy zapewnić, że jakiegokolwiek nowe PUL-e dla obszarów wchodzących w skład Obiektu są oparte na zintegrowanym planie zarządzania.”**

C. Rekomendacja nr 4 Raportu z Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa - IUCN w 2018 r.

Zgodnie z tą rekomendacją rozpoczęcie prac nad planem zarządzania powinny zostać rozpoczęte w trybie pilnym i brać pod uwagę następujące, kluczowe rekomendacje:

- zaangażować wszystkie zainteresowane strony w prace nad planem (w tym Park Narodowy, administracja Lasów Państwowych, naukowców z dyscyplin związanych z atrybutami, organizacje pozarządowe);
- umiejscowić ochronę OUV (tak jak zdefiniowane w Decyzji 38 COM 8B.12) jako centralny punkt planu zarządzania;
- zdefiniować działania ochronne na podstawie zmapowania atrybutów definiujących OUV. Bogactwo danych naukowych powinno ułatwić takie mapowanie.
- zdefiniować potencjalne korekty strefowania w celu uproszczenia obecnego systemu strefowania, bez zmniejszania powierzchni wyłączonej z działań aktywnej gospodarki leśnej (strefa ochrony ścisłej, strefa ochrony częściowej I i II).
- dostosować wszystkie inne plany zarządzania na podstawie uprzednio przygotowanego zintegrowanego planu zarządzania.
- zdefiniować jasny system współpracy podmiotów zarządzających i nadzorujących zarządzanie obszarem (Białowiecki Park Narodowy, Lasy Państwowe, Ministerstwo Środowiska).
- przesłać wersję roboczą Planu do Centrum Światowego Dziedzictwa przed podjęciem ostatecznej decyzji o zaakceptowaniu Planu.

D. Interpretacja i wykładnia innych zapisów Raportu Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa - IUCN w 2018 r., m.in.:

- a. zapisów mówiących o zarządzaniu obszarami leśnymi w Obiekcie (pkt 3.1., str. 20), która mówi, że “reżimy dotyczące zarządzania obszarami leśnymi są kluczowe dla ochrony Wyjątkowej Powszechnej Wartości (*Outstanding Universal Value*) - OUV. Ponieważ mało zakłócone ekosystemy leśne (Deklaracja OUV) są jednym z najważniejszych elementów definiujących wartości związane z kryterium (ix) oraz elementem bezpośrednio związanym z większością wartości dotyczących różnorodności biologicznej zdefiniowanych dla kryterium (x), aktywna gospodarka leśna w ramach Obiektu powinna być bardzo ograniczona. Raport dodatkowo podkreśla, że jakiegokolwiek interwencje muszą być podporządkowane celom zarządzania związanym z ochroną OUV.”
- b. zapisów mówiących (pkt 3.1., str. 20), że w strefie aktywnej ochrony, zgodnie z zapisami pliku nominacyjnego, również nie jest możliwe prowadzenie działań związanych z komercyjnym pozyskaniem drewna.
- c. zapisów dotyczących gradacji kornika drukarza (str. 20) mówiących, że “gradacje kornika drukarza powinny być uznane jako naturalne zjawisko i część zachodzących procesów ekologicznych. Sztucznie zawyżone występowanie świerka w określonych drzewostanach w powiązaniu z zachodzącymi zmianami klimatycznymi, niewątpliwie miały wpływ na intensywność i częstość występowania gradacji kornika drukarza i wywarły wpływ na drzewostany ze sztucznie zawyżonym udziałem drzew iglastych. Naturalna regeneracja umożliwi w konsekwencji przyspieszenie przekształcenia drzewostanów w kierunku bardziej naturalnych lasów liściastych, w związku z czym brak interwencji nakierowanej na przeciwdziałanie gradacji jest zgodne z celami zarządzania Obiektem. Dane empiryczne potwierdzają, że naturalna regeneracja w miejscach dotkniętych gradacją kornika drukarza poprzez pozostawienie ich naturalnym przekształceniom pozwala na szybkie zarastanie zróżnicowanymi zbiorowiskami leśnymi²”.

Analizując wykładnię Raportu Reaktywnej Misji Światowego Dziedzictwa - IUCN w 2018 r., literaturę naukową dotyczącą tematu³ oraz Plik Nominacyjny, jednoznacznie staje się, że podobne, nieinterwencyjne podejście powinno mieć zastosowanie także do obszarów, na których wystąpiły gradacje owadów, wiatrołomy i wiatrowały. Zapisy Pliku Nominacyjnego (str. 22, 95) jasno stwierdzają, że w/w w Puszczy Białowieskiej powinny być traktowane jako zjawisko naturalne.

E. Plik nominacyjny dla Obiektu⁴, który:

² Paluch R. & Bielak K. 2009. Stand conversion by means of natural succession in the Białowieża Primeval Forest. *Lesne Prace Badawcze*, 2009, Vol. (70) (4): 339-354.

³ Wesołowski T., Żmihorski M. 2018. Lasy po huraganach: uczmy się na błędach. *www.forestbiology.org* (2018), Article 1: 1-7

⁴ <https://whc.unesco.org/uploads/nominations/33ter.pdf>

- a. mówi wyraźnie (str. 65), że podstawową zasadą zarządzania Obiektem dla wszystkich lasów w jego granicach jest “niezakłócona dzika przyroda” oraz, że “eksploatacja drewna w celach ekonomicznych jest zabroniona”. Powyższe jest również powtórzone w Raporcie z Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa (World Heritage Centre - WHC) - IUCN w 2018 r. z dodatkowym wyjaśnieniem, że jakakolwiek wycinka w obszarze musi być uzasadniona względami ekologicznymi (np. przekształcenie drzewostanów w celu ich unaturalnienia). Ponadto przedmiotowy Raport stwierdza, że jest czymś bardzo wyjątkowym prowadzić aktywną gospodarkę leśną, w szczególności wycinkę, w Obiekcie Światowego Dziedzictwa, chyba że działania te są bezpośrednio związane z ochroną Wyjątkowej Powszechnej Wartości OUV obszaru.
- b. określa, że w ramach Obiektu znajdują się obszary o różnych reżimach ochronnych oraz lasy gospodarcze, stanowiące strefę buforową.

F. Decyze Komitetu Światowego Dziedzictwa Ludzkości (40 COM 7B.92; 41 COM 7B.1).

W przedmiotowych decyzjach Komitet zażądał od strony polskiej podjęcia wszystkich koniecznych działań w celu utrzymania ciągłości i integralności chronionych drzewostanów w obszarze i zapewnienia, że żadne komercyjne pozyskanie nie będzie dozwolone w całym Obiekcie. Jednocześnie Komitet uznał, że takie komercyjne pozyskanie stanowi potencjalne zagrożenie dla Obiektu zgodnie z paragrafem 180 Wytucznych Operacyjnych do Wdrażania Konwencji Światowego Dziedzictwa.

Nierespektowanie w/w zasad uprawdopodobnia w znacznym stopniu wpisanie obiektu na Listę Obszarów w Zagrożeniu. Należy wziąć pod uwagę, że nierespektowanie zapisów w/w dokumentów będzie łamaniem zobowiązań Polskiego Rządu (wyrażonych w Pliku Nominacyjnym z 2012 r. z dodatkową interpretacją zawartą w pozostałych w/w dokumentach) wobec Konwencji w sprawie Ochrony Światowego Dziedzictwa Ludzkości.

Dodatkowo postuluje się o respektowanie zobowiązań wyrażonych w Pliku Nominacyjnym dla Obiektu oraz decyzjach Komitetu Światowego Dziedzictwa 38 COM 8B.12, 40 COM 7B.92; 41 COM 7B.1 (odpowiednio z 2014, 2016 i 2017 r.), Raportu z Misji Doradczej IUCN z 2014 r. oraz Raportu Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa - IUCN w 2018 r., **mówiących o pilnej potrzebie wypracowania Zintegrowanego Planu Zarządzania dla Obiektu.**

IV. Konieczność wykonania prawidłowej, tj. w pełni zgodnej z wytycznymi UNESCO, prognozy oddziaływania na środowisko projektu planów, w tym w szczególności analizy oddziaływania na wyjątkową uniwersalną wartość

transgranicznego obiektu światowego dziedzictwa UNESCO “Puszcza Białowieska”.

Wykonanie prawidłowej prognozy powinno wziąć pod uwagę zasady rekomendowane m.in w Raporcie z Reaktywnej Misji Centrum Światowego Dziedzictwa (World Heritage Centre - WHC) - IUCN w 2018 r., tj. z wytycznymi zawartymi w “*World Heritage advice note on environmental assessments*”⁵, a w szczególności:

- a. Zasadą 1, która mówi, że “wszystkie projekty, które mogą niekorzystnie oddziaływać na przyrodnicze obszary Światowego Dziedzictwa muszą zostać poddane rygorystycznej ocenie środowiskowej na wczesnym etapie procesu decyzyjnego, niezależnie od tego czy są zlokalizowane w granicach czy poza granicami obszaru. Ocena ta powinna zostać przeprowadzona możliwie najwcześniej, tak aby zapewnić efektywny wkład dla procesu podejmowania decyzji. Oceny, które są podejmowane późno w procesie decyzyjnym lub po podjęciu decyzji, nie mogą być adekwatnym materiałem dla decydentów.”
- b. Zasadą 2, która mówi, że “w proces oceny powinni być zaangażowani eksperci z zakresu Światowego Dziedzictwa, obszarów chronionych, różnorodności biologicznej w celu identyfikacji zagadnień, które powinny zostać poddane ocenie. Eksperti ci mogą również pracować wspólnie z wnioskodawcami projektu w celu znalezienia rozwiązań alternatywnych dla projektów, które mogą wpłynąć niekorzystnie na OUV obszaru Światowego Dziedzictwa”.
- c. Zasadą 4, mówiącą, że “Rozsądne alternatywy dla proponowanego projektu muszą zostać zidentyfikowane i ocenione w celu zarekomendowania decydentom najbardziej zrównoważonej opcji. Różne opcje powinny być wyraźnie zakomunikowane decydentom, a te, które są najmniej szkodliwe w stosunku do wyjątkowej powszechnej wartości, powinny być wyszczególnione, oraz winny uwzględniać opcję „brak projektu”. Bardzo często opłacalne ekonomicznie i wykonalne alternatywy mogą zostać zidentyfikowane w stosunku do rozwiązań potencjalnie szkodliwych dla wyjątkowej powszechnej wartości obszarów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa. Szczegółowe i wczesne rozważenie rozwiązań alternatywnych może również pomóc w zapewnieniu, że zasoby nie zostaną zmarnowane przy opracowywaniu wniosków niezgodnych ze statusem światowego dziedzictwa.”
- d. Zasadą 5, która mówi, że “Środki łagodzące negatywne skutki powinny zostać zidentyfikowane zgodnie z hierarchią łagodzenia skutków, która wymaga najpierw uniknięcia potencjalnych negatywnych skutków, a w drugiej kolejności zmniejszenia nieuniknionego wpływu poprzez środki łagodzące. Ocena oddziaływania na

⁵https://www.iucn.org/sites/dev/files/import/downloads/iucn_advice_note_environmental_assessment_18_11_13_iu_cn_template.pdf

- środowisko powinna określać, w jaki sposób ewentualne negatywne oddziaływania na wyjątkową powszechną wartość, których nie można uniknąć, zostaną złagodzone i monitorowane poprzez zabudżetowany plan zarządzania środowiskowego, wskazujący, w jaki sposób środki łagodzące zostaną wdrożone, kto je wdroży, w jakim terminie i jakie zasoby są zabezpieczone na ich wdrożenie”.
- e. Zasadą 7, która mówi, że “Ocena musi zostać upubliczniona i poddana szczegółowym konsultacjom publicznym na różnych etapach. Konsultacje powinny odbywać się na etapie ustalania zakresu, projektu raportu środowiskowego i etapów monitorowania raportu. Należy zaangażować wszystkie zainteresowane strony, w tym społeczności lokalne, naukowców, odpowiednie agencje rządowe i organizacje pozarządowe. Informacje zwrotne z konsultacji powinny być w pełni odzwierciedlone i udokumentowane w ocenie”.
 - f. Zasadą 8, która mówi, że “Plan zarządzania środowiskowego musi być zaproponowany, wdrożony i niezależnie kontrolowany. Plan powinien szczegółowo określać warunki działania, monitorowania i przywracania warunków w odniesieniu do wyjątkowej powszechnej wartości obiektu. Wdrażający projekt musi od początku przeznaczyć środki na pokrycie kosztów niezależnego audytu wdrażania planu zarządzania środowiskowego w regularnych odstępach czasu”.
 - g. Wytycznymi zawartymi w rozdziale 8 dokumentu mówiącym o konieczności notyfikowania Komitetu Światowego Dziedzictwa o projektach mających wpływ na przyrodnicze obszary Światowego Dziedzictwa. Mówi on, że “Wszystkie propozycje rozwojowe i / lub koncesje, które mogłyby prowadzić do projektów, które mogą mieć wpływ na wyjątkową powszechną wartość obszaru światowego dziedzictwa, powinny być przedkładane przez Państwa-Strony Komitetowi Światowego Dziedzictwa za pośrednictwem Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO (Sekretariat Konwencji). Wnioski takie należy składać przed podjęciem decyzji o ich finansowaniu, wydaniu pozwolenia lub wdrożeniu przez Państwo-Stronę, zgodnie z pkt 172 Wytycznych Operacyjnych. Wczesne powiadomienie jest ważne, ponieważ zapewnia wczesną i skuteczną możliwość zaangażowania (UNESCO) oraz pomaga zapewnić, że zasoby nie zostaną zmarnowane przy opracowywaniu wniosków, które są niezgodne z długoterminową ochroną obszarów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Wnioski zgłoszone zgodnie z § 172 Wytycznych Operacyjnych powinny być składane wraz z dokumentacją dostępną w momencie składania, np. propozycja projektu, zakres wymagań i obowiązków w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, raport dotyczący zakresu, projekt raportu środowiskowego”.

V. Drewno

Jakiegokolwiek drewno pozyskane w wyniku zabiegów prowadzących do unaturalnienia drzewostanów powinno być przeznaczane wyłącznie na potrzeby lokalnej społeczności.

VI. Program Ochrony Przyrody

Działania ujęte w **Programie Ochrony Przyrody**, który stanowi integralną część PUL, powinny skupiać się na wdrożeniu programu małej retencji (o obowiązku realizacji takich działań mówi PZO dla Puszczy Białowieskiej) oraz unieczynnianiu funkcjonujących rowów odwadniających.

Ponadto, powinien również skupić się na eliminowaniu gatunków inwazyjnych, co również jest ujęte w PZO Natura 2000 Puszcza Białowieska.

VII. Cała Puszcza Parkiem Narodowym.

Koalicja Kocham Puszcze stoi na stanowisku, że cała Puszcza Białowieska po polskiej stronie granicy powinna być docelowo parkiem narodowym. Park ten - zgodnie z projektem zespołu naukowców powołanego przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego - powinien być podzielony na strefy o zróżnicowanych reżimach ochronnych tak, aby pogodzone zostały potrzeby ochrony przyrody z potrzebami ludzi mieszkających w regionie.

Oznacza to - już teraz - konieczność zwiększania na terenie obecnych nadleśnictw puszczańskich powierzchni obszarów wyłączonych z gospodarki leśnej oraz ich spójności. Takie podejście powinno mieć wysoki priorytet w planowaniu urzędziowym.

Skutkować to będzie nie tylko zabezpieczeniem wyjątkowych wartości przyrodniczych Puszczy oraz związanych z nimi ściśle szans na rozwój społeczno-gospodarczy puszczańskich społeczności lokalnych, ale również rozwiąże szereg problemów, z którymi borykają się w Puszczy leśnicy, takich jak kwestie ochrony pożarowej, gospodarki wodnej itp.